

Трофейне полювання: філософія та роль у збереженні дикої природи

По усьому світу кімнати, будинки чи офіси мисливців прикрашені добутими трофеями. Вони – не просто згадка про пережиті емоції, а ще й дань поваги до добутої дичини. Трофейним екземпляром вважається стара особина, яка є дуже розумною та обережною - впродовж років вона мала спритність уникати загрози від людини, хижаків і конкурентів. Для добування такої тварини необхідно докласти максимум зусиль і витратити багато часу, тому такий трофей - найцінніший для мисливця.

Філософія трофейного полювання.

Нерозривно пов'язана з двома аспектами. **По-перше**, це специфічне полювання на дорослих особин, які мають видатні риси (роги, ікла), і наближаються до завершення (або вже завершили) продуктивного віку. Тобто результатом такого полювання є не просто ексклюзивний трофей, а й відсутність загрози для популяції даного виду. **По-друге** – рекреаційний: добування такої особини передбачає докладання значних зусиль при її вистежуванні, необхідна значна підготовка і витривалість не лише мисливця, а й спеціаліста мисливського господарства, який має вести постійні спостереження за конкретними групами тварин і може оцінити – чи не буде на шкоду популяції вилучення конкретної особини.

Особина з великими рогами або іклами високої якості – це знак благополуччя популяції. Але очевидно, що навіть у найбільш процвітаючій популяції таких особин не може бути багато, тож і доля «трофейних мисливців» по усьому світу незначна. Відповідно, ексклюзивне право добути тварину з трофейними якими достатньо дороге. Але мисливці готові робити значні трати, адже більша частина виручених від трофейного полювання коштів повертається в охорону і збереження диких тварин. **Вполював одну особину – профінансував збереження десятків, а то й сотень інших.**

Аби популяризувати культуру полювання, дати змогу мисливцям продемонструвати колегам по захопленню свої здобутки, почали проводити міжнародні виставки і конкурси трофеїв. Перша міжнародна мисливська виставка пройшла в 1910 році, і з тих пір експонування здобутків мисливської галузі ставало дедалі популярнішим. **Власників найвидатніших трофеїв нагороджують медалями та грамотами, адже їх добування – складна праця.** На спеціалізованих виставках проводять і оцінку трофеїв у відповідності з міжнародними критеріями. Наприклад, по системі СІС роги та ікла оцінюють за типовістю, красою і симетрією, звертають увагу і на такі параметри як колір, звивистість розетки й інше. Мисливці мріють увійти в історію і для них велика честь – щоб увесь світ дізнався про нього, як про вправного добувача, а його ім'я було вписано в реєстр трофеїв.

Трофейне полювання можна порівняти з ювелірною роботою – воно таке ж складне й філігранне. **Достойний трофей для мисливця – як діамант для ювеліра:** спочатку серед безлічі алмазів необхідно віднайти лише один – той самий, особливий за розміром і чистотою – а потім надати йому таку форму, яка найкращим чином продемонструє його красу.

Нажаль, в сьогоdnішньому урбанізованому світі трофейне полювання, як і мисливство загалом, піддають критиці. На відміну від тієї ж трофейної риболовлі, яка є прийнятним видом спорту. На превеликий жаль мисливців, вполювати трофей і відпустити його, як роблять під час спортивної риболовлі, – неможливо. Але полювання завжди супроводжується виявом поваги до добутої дикої тварини – з моменту її добування, коли тварині віддають останню шану, вкладаючи гілочку до рота, і завершуючи виготовленням трофею, аби закарбувати в пам'яті повагу до величної тварини.

Варто зазначити, що в багатьох країнах робили спроби замінити трофейне полювання на фототуризм. Однак виявилось, що він не здатен генерувати такі ж кошти для збереження дикої природи, які надходять на природоохоронні заходи від полювання. В деяких випадках таку заміну неможливо зробити через відсутність належної інфраструктури, нестабільну політичну

ситуацію в країнах, відсутність достатньої кількості мальовничих ландшафтів, які б могли залучати туристів. Окрім того, регулювання чисельності і формування здорової популяції – необхідні заходи, здійснювати котрі без полювання неможливо.

Аби розвіяти широко розповсюджений міф про те, що трофейне полювання призводить до скорочення чисельності видів диких тварин, спеціалісти Міжнародного союзу охорону природи (МСОП) підготували переконливі докази його важливого позитивного впливу на відновлення і захист видів диких тварин, збереження середовищ їх перебування і захист прав і засобів для існування місцевих спільнот. За визначенням МСОП, в глобальному сенсі до скорочення чисельності великих ссавців привело зовсім не полювання, а деградація середовища перебування тварин, конкуренція з худобою, браконьєрство і вбивства у помсту в конфліктах людина-дика природа.

Програми трофейного полювання мають наступні позитивні фактори для збереження природи:

1. Стимулюють користувачів мисливськими угіддями зберігати і відновлювати дику природу.
2. Генерують доходи, які направляються на збереження дикої природи – відновлення середовищ перебування (зокрема повернення «дикого» статусу сільськогосподарським землям), охорона тварин.
3. Підвищення толерантності до дикої природи і зменшення конфліктів між людиною і дикою природою.
4. Для країн, що розвиваються, трофейне полювання генерує значну частину доходів з розвинених країн.
5. Регулювання чисельності і формування здорової популяції – вилучаються старі особини самців, які намагаються конкурувати з молодими особинами репродуктивного віку.

Спеціалісти МСОП наводять практичні приклади важливої ролі трофейного полювання в збереженні дикої природи.

Носороги в Намібії і Південній Африці. Завдяки впровадженню програм з трофейного полювання на білих носорогів в Південній Африці їх чисельність збільшилась з 1800 особин в 1968 році до 18400 особин сьогодні, і це дозволило суттєво збільшити чисельність тварин, яких передали для розселення в інші країни. В 2004 році Конвенція про міжнародну торгівлю видами дикої фауни і флори, що перебувають під загрозою зникнення (CITES) затвердила квоти на обмежене полювання на чорного носорога в Намібії і Південній Африці, і з тих пір його чисельність збільшилась на 67% - з 2300 до 3900 особин. **Саме полювання відіграло значну роль в збільшенні чисельності цих видів** – користувачі угіддями отримали стимули для збереження тварин, доходи на їх захист від браконьєрів, допомогу у відновленні популяцій. Чисельність популяцій збільшується і завдяки регулятивним заходам, наприклад, вилучаються самці, котрі можуть конкурувати з телятами чи самками або навіть вбивати їх.

Мархур і муфлон в Пакистані. Неконтрольоване браконьєрство задля отримання їжі в Пакистані значно скоротило популяцію Сулейманського мархуру та азійського муфлону. Задля їх збереження було розроблено план – члени місцевої спільноти відмовились від незаконного полювання в обмін на те, що їх працевлаштували охоронниками диких тварин, а **фінансували їх діяльність коштами, вирученими від проведення обмеженого трофейного полювання** для іноземних мисливців. За період 1986-2012рр полювання на ці види принесло \$486 400 державі і \$2,71 млн місцевій громаді. Було працевлаштовано більше 80 охоронців, профінансовані соціальні проекти (школи і медичні заклади), і зменшено площі випасу худоби. Завдяки подоланню браконьєрства чисельність мархуру збільшилась зі 100 особин в 1980-х до 3500 особин в 2012, і тварину викреслили зі списку «під загрозою зникнення» у Міжнародній червоній книзі.

Трофейне полювання проводять в більшості країн Європи, в США, Канаді, Мексиці, Австралії, Новій Зеландії, в окремих країнах Африки, Центральної та Південної Америки й Азії. Розуміючи

природоохоронну роль трофейного полювання по усьому світу, МСОП розробив «Керівні принципи трофейного полювання», а Європейська хартія полювання та біорізноманіття наголошує на необхідності стимулювати охорону біорізноманіття через стале використання (регламентоване полювання). **В Україні, нажаль, ця культура не розвинена.** Вітчизняні природоохоронні органи влади не беруть до уваги ні принципи Європейської хартії полювання, ні рекомендації Міжнародного союзу охорони природи. У нас популярніше – внести тварину в Червону книгу, і з почуттям виконаного обов'язку забути про неї.

Натомість в деяких країнах з низьким рівнем життя це – єдина можливість фінансувати збереження рідкісних видів тварин. Цей підхід може бути застосованим і для України. Сьогодні, враховуючи занепад об'єктів природо-заповідного фонду, низький рівень життя населення і високий дефіцит бюджету України, єдиним джерелом коштів для збереження дикої природи є інвестиції від проведення полювання. **Регламентоване і контрольоване, добре сплановане трофейне полювання** на того ж лося, могло б стати значною підмогою для його збереження. Це дало б змогу і мисливським господарствам мати стимули для його охорони, і генерувало би кошти для інвестицій в збереження усіх видів диких тварин та середовищ їх перебування.

З метою популяризації трофейного полювання ГС «ВМС» звертається з пропозицією до Держлісагентства започаткувати організацію стенду мисливських трофеїв під час проведення спеціалізованих виставок – «Полювання. Риболовля. Туризм». Ми можемо долучитись до ініціативи, забезпечивши наповнення стенду.

11 трав. 2019

За матеріалами сайту <https://gsvms.org.ua>

<https://gsvms.org.ua/uk/katehorii/statti/item/214-trofeine-poliuvannia-filosofiiia-ta-rol-u-zberezheni-dykoi-pryrody>